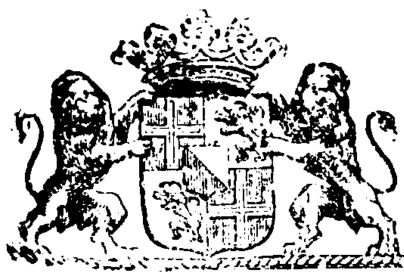
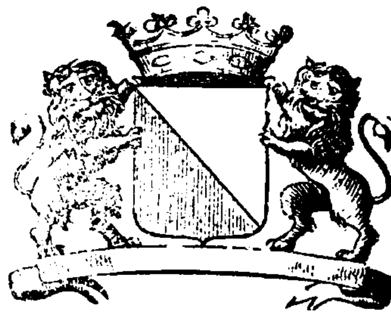
A°. 1859. N°. 138.

ZATURDAG 11 JUNIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

☞ Ter aanmoediging van het abonnement op dit blad, zullen de Uitgevers aan allen, die met 1 Julij zich minstens voor een halfjaar abonneren, de nommers van heden af tot den 1. Julij **Gratis** toezenden.

De abonnementsprijs in de drie maanden is ƒ 4,50, franko per post ƒ 5,00.

UTRECHT Zaturdag 11 Junij.

Van de nieuwe overwinning der Franschen is niets naders.

Alleen als gevolg daarvan verneemt men, dat de Oostenrijkers hun hoofdkwartier verplaatst hebben naar Cavatigozzi, welk plaatsje over de Adda ligt, niet ver van Cremona, en alzoo eene aanmerkelijke rugwaartsche beweging hebben gemaakt. Van andere zijden wordt ook nog geschreven, dat zij Pavia en Piacensa ook reeds verlaten hebben, zoodat men kan aannemen, dat zij de oostelijke zijde der Adda zullen gaan bezetten.

Door die veranderde positie alleen erkennen zij hunne nederlaag; door woorden doen zij het niet. Immers in de *Ost Deuts. Post* leest men nog de volgende grootspraak: »Welke wending de strijd in de nabijheid van Milaan ook genomen hebbe, en welke voorbijgaande gevolgen die ook hebben moge, dit is zeker, dat ons Italiaansche leger nog grootendeels voltallig en onverzwakt bestaat. Voor het oogenblik moge de zege aan de zijde der geallieerden zijn, zij hebben nog geen denkbeeld van de beproevingen, welke hen wachten."

Nu, we willen gaarne aannemen, dat de Franschen nog menige beproeving zullen te doorstaan hebben, doch de Oostenrijkers kunnen niet ontkennen daarin in dubbele mate te deelen, terwijl de eersten dan toch tot dus verre de belooning der zege met zich dragen, de laatsten de minder aangename overtuiging van geslagen te zijn.

Weken lang hebben de legers tegenover elkander bij de Sesia gelegen, en naauwelijks wordt het voorwaarts bij de Fransch-Sardiniërs geblazen, of in weinige dagen is de Sesia van vijanden bevrijd, is de Ticino overgetrokken. Milaan ontruimd, Pavia en Piacenza verlaten, en het gansche Oostenrijksche leger 40 uren verwijderd van hunne in Piemont genomen positiën.

Velen willen weten, en dat komt wel eenigzins overeen met het gezegde van de *O. D. Post*, dat maarschalk *Hess* wel verandering zal aanbrengen, aangezien het Oostenrijksche leger nog kernachtig genoeg is, om de Sardieniërs ten tweeden male uit Milaan te verdrijven, en dat dus de palm der overwinning in de handen der Oostenrijkers kan vallen; vooreerst is dit echter niet te denken, daar men nu niet alleen met de Sardiniërs en de opstandelingen te doen heeft, maar met een duchtig leger, en met generaals, in den krijg grijs geworden.

Uit Milaan is per telegraaf berigt, dat keizer *Napoleon* en koning *Victor Emmanuel* aldaar niet in het paleis zijn afgestapt, maar dadelijk de stad verlaten hebben, en zich vestigden op eene der villa's in den omtrek. Dit schijnt met het doel geschied te zijn, om de diplomatie niet in de weer te brengen.

Van de zijde van Pruissen wordt door de *N. P. Zeit.* gemeld, dat het nu tijd is, om het Pruissiesch leger mobiel te maken, en Frankrijk den oorlog te verklaren. Waarom? Zoolang de Oostenrijkers nog in Lombardije zijn, kan er toch nog geen sprake zijn van noodige interventie, en zijn zij er geheel en al uit, dan wil *Napoleon* het Europeesch kongres laten beslissen onder welke regering die landen voortaan zullen zijn.

Wij begrijpen niet, waartoe die voortdurende onrust moet verwekt worden in de gemoederen der vele vreesachtigen.

In het Engelsche Parlement houdt men zich nog bezig met het adres in antwoord op de troonrede en met het amendement tegen het tegenwoordig bewind. Men weet nog niet wat de uitslag zal zijn, doch men blijft het behoud van het tegenwoordig bewind betwijfelen, en in dat geval, zullen in het opvolgend kabinet alle fraktiën der liberale partij worden vertegenwoordigd.

De laatste berigten uit Engelsch Indië zijn niet bevredigend. *Nena* en de Begum blijven nog krachtigen weerstand bieden, en de eerste heeft bij proklamatie verklaard nooit onder het Engelsche juk te zullen staan.

Ook uit China zijn geene goede berigten. Men blijft de vreemdelingen steeds vijandig, en weigert hen in Peking toe te laten. De oorlog schijnt daar dus nog niet veel voordeel te hebben opgeleverd.

De heden morgen ontvangen **telegrafiesche dépeches** laten wij hieronder volgen:

Turijn, Vrijdag. De geallieërde legers trekken voorwaarts. *Garibaldi* heeft eergister morgen Bergamo bezet. Vernemende dat 1500 Oostenrijkers op hem afkwamen, heeft hij hen een klein detachement tegemoet gezonden dat de Oostenrijkers verslagen heeft.

Napels, Vrijdag. Filangieri is benoemd tot president van den raad der ministers.

Weenen, Vrijdag. De *Oest. Corr.* meldt, dat het Oostenrijksche leger zijnen terugtogt achter de Adda voortzet. Den 9. Junij bevond zich het hoofdkwartier te Cavatigozzi, voor Cremona.

Dresden, Vrijdag. Pruiss. kommissarissen hebben gisteren met de Saksische ambtenaren zich verstaan over het vervoer van Pruissische troepen en zullen ook met de Beijersche spoorweg-ambtenaren te Munchen een verdrag aangaan.

Parijs, Vrijdag. De *Moniteur* deelt de volgende dépèche mede:

»*Milaan*, 8 Junij, 's avonds.

»Eene belangrijke volksmanifestatie heeft hier plaats gehad. Eene menigte aanzienlijke inwoners zijn den keizer in het hof aan het paleis komen begroeten."

De *Moniteur* deelt een buletijn mede nopens het overtrekken van de Ticino, en zegt dat de bijeentrekking van ons leger bij den vijand eene verandering in het punt van overtrekking over de Po heeft veroorzaakt. In den morgen van den 4 Junij stonden de Oostenrijkers, ten getale van 125.000 man, tegenover den Keizer. De divisie grenadiers van de garde had een hevigen strijd tegen eene zeer groote overmagt. Al de Fransche generaals hebben echter hier de grootste dapperheid aan den dag gelegd. De Fransche generaal *Wimpff* is hierbij gewond geraakt; de kolonels *Desmé* en *Maudhuit* der garde grenadiers werden gedood. De Zouaven hebben daarbij 200 man verloren en de grenadiers even veel.

Het officiële buletijn geeft vervolgens verslag van de operatiën van den generaal *Mac-Mahon*, die vijf gevechten heeft geleverd, waarin hij 1500 man heeft verloren, maar daardoor ook buiten gevecht heeft gesteld 10,000 Oostenrijkers en 5,000 man heeft gevangen genomen. De Oostenrijkers hadden 4 legerkorpsen.

In vijf dagen, na het vertrek uit Alessandrië, heeft het Fransche leger 3 gevechten geleverd, een veldslag gewonnen en Piemont van de Oostenrijkers bevrijd, die na den slag van Montebello hebben verloren 25000 man aan dooden en gekwetsten, 10,000 gevangenen, 17 kanonnen en 30,000 ransels, die op het slagveld zijn gevonden.

Londen, heden, Zaturdag. De *Daily-News* zegt, dat in ons nieuw ministerie alle fraktiën der liberalen zullen vertegenwoordigd worden.

De *Spectator* behelst een berigt, volgens 't welk Pruissen zou toegestemd hebben, om het bezit van Lombardije door Oostenrijk en de handhaving der verdragen van 1815, te verdedigen.

Parijs, heden Zaturdag. De *Moniteur* behelst heden, dat de generaal *Schram* benoemd is tot opperbevelhebber van het kamp van Chalons; er zullen aldaar 3 divisiën infanterie en eene divisie kavalerie vereenigd worden.

Te Marseille zijn 5000 gevangen Oostenrijkers aangekomen.

Verona, Vrijdag. Het achtste legerkorps heeft bij Melegnano een bloedig gevecht doorgestaan. De vijand schijnt met eene groote overmagt van uit Milaan verder voorwaarts te dringen. Daarom is ons leger de Adda overgetrokken ten einde nader bij zijne reserven te zijn. Zijn moed is onverflaauwd en verlangend ziet het een beslissenden slag tegemoet.

Berlijn, Vrijdag. De *Preus. Zeit.* bevat een gerucht omtrent het mobiliseren van het geheele leger en van eene deelneming van Pruissen aan den oorlog, doch gelooft niet, dat dit besluit reeds genomen, of onmiddelijk op handen is.

Als Pruissen aanleiding vindt, verder te gaan, wat betreft de ontwikkeling der krijgsmagt, zoo heeft dat slechts ten doel met des te meer kracht het tegenwoordig standpunt te kunnen handhaven.

Turijn, heden. Uit een partikulier berigt van Milaan 9 dezer, wordt aangaande de batailje bij Melagnano geschreven, dat eene divisie Oostenrijkers van Pavia naar die plaats was opgerukt. Tegen den middag begon het gevecht. De vijand had zich op de begraafplaats en achter boerderijen sterk verschanst. — *Bazaine* viel den linkervleugel met kracht aan. De onzen namen daarna het kasteel, en vielen op de Oostenrijkers, die zich in het dorp verschanst hadden, en straten en huizen hadden gebarrikadeerd, door de Zouaven ondersteund. Het gevecht werd moorddadig. Vooral hielden de Zouaven een hardnekkigen worstelstrijd, man tegen man, vol, en verjoegen den vijand. *Forey*, die aan de regter vleugel het bevel voerde, heeft geen deel aan den strijd genomen. De kolonel *Paulze Ivoi* is gedood, 500 Zouaven zijn gewond, waaronder 33 officieren. Van de 30,000 Oostenrijkers, die deel aan het gevecht namen, zijn er 1500 gedood of gewond, en 1200 gevangen genomen.

De slag heeft 9 uren geduurd, tot des avonds 11 ure. Een bataillon Croaten en Hongaren, dat het dorp wilde verrassen, is ingesloten.

:— H. M. de Koningin is gister van HDs. buitenlandsche reis te 's Hage teruggekeerd. Z. K. H. de prins *van Oranje* bevond zich aan het station, om H. M. te ontvangen, en vergezelde haar naar het paleis het Huis ten Bosch, alwaar zij hun intrek hebben genomen.

— H. K. H. prinses *Frederik* zal eerstdaags, tot bevordering van geheel herstel, naar de baden van Eems vertrekken, wordende aldaar de noodige toebereidselen tot H. D. ontvangst gemaakt.

— Z. M. heeft aan *J. v. d. Hoop, Az., A. v. d. Hoop, Jz., M. M. de Monchy* en *F. A. Vink*, allen wonende te Rotterdam, bewilliging verleend tot oprigting te Rotterdam van de Rotterdamsche Bankassociatie, op den voet en onder de voorwaarden bij het ten rekweste overgelegd ontwerp der notarieel te verlijden akte van oprigting dier naamlooze vennootschap omschreven.

— Bij beschikking van den minister van binnenl. zaken zijn als leerlingen voor de telegrafie toegelaten: *I. S. Mars* te Utrecht; *J. A. A. Plok* te 's Gravenhage; *W. F. Bueninck* te Arnhem; *H. W. F. Seelenhorst* te 's Gravenhage; *A. Jansen* te 's Gravenhage; *L. D. Deenik* te Culenborg; *J. A. Verveen* te Rotterdam; *W. G. van Rossum* te Utrecht; *H. J. van Vianen* te 's Gravenhage; *J. W. van der Noordaa* te Zwijndrecht; *T. L. Lansdaal* te Empel; *W. Leyds* te Hoogeloon; *S. H. de Beer* te Groningen; *P. C. G. Engelbregt* te Leyden, en *J. Theunisse* te St. Annaland.

— Men schrijft uit 's Hage aan de *Amst. Ct.*:

»Men verneemt, dat de regering, thans genoegzaam voorgelicht omtrent de zienswijze van den eenen tak der volksvertegenwoordiging over de hervorming van ons regtswezen, in den aanvang van de volgende zitting der Tweede Kamer onderscheidene afzonderlijke wetten tot dat doel zal voordragen, en wel in de eerste plaats tot vermindering van het getal provinciale geregtshoven, en voorts om de procedures minder kostbaar en langzaam te maken, door het doen wegvallen van onnoodige formaliteiten en een dubbelen bijstand van advokaat en prokureur."

— In de *Arnh. Ct.* leest men: Het berigt, dezer dagen medegedeeld, dat den gep. generaal-majoor jhr. *v. Merlen* aangeboden zou zijn om weder in aktieve dienst te treden, is, blijkens een schrijven van genoemden heer, onjuist.

— De maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* zal hare 75e algemeene vergadering openen op Dingsdag 9 Augustus, des morgens ten 10 ure, in het kerkgebouw der Doopsgezinde gemeente te Amsterdam. De werkzaamheden der vergadering zullen geleid worden door mr. *M. J. de Lange.*

:— Naar men verneemt, zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal den 28. of 29. dezer maand weder bijeenkomen, tot hervatting van hare werkzaamheden.

•— Gisteren avond ongeveer ten 8 ure viel de dienstbode van jufvrouw *Zuidendorp*, bij de Stadhuisbrug in het water, en verkeerde reeds in zinkenden toestand. Onder de vele aanwezigen bevond zich *F. W. de Leur*, kappersbediende, die zich van zijne bovenkleederen ontdeed en in het water sprong, doch beiden zouden verdronken zijn, ware niet de heer *Gratama*, woonachtig aldaar, oogenblikkelijk te water gegaan, om beiden van een wissen dood te redden.

•— Morgen middag van 2—4 ure is er muziek voor de Buiten-Societeit in de Baan.

•— Velen hadden zich gister een feest gemaakt van het koncert en de matinée, door het muziekkorps der grenadiers in den tuin *Tivoli* te geven.

De matinée was dan ook genotvol: heerlijk weder begunstigde die, en wij konden kalm en rustig het zoo met roem beladen muziekkorps aanhooren en ons in elk nommer verlustigen. De verscheidenheid van het programma maakte, dat elk voor zich iets erlangde, dat hem het meest aangenaam was. Zoo kunnen wij niet ontkennen uitnemend genoten te hebben bij het aanhooren van *Mendelssohn's* 4e symphonie, een keurig werk, dat bovendien voor de harmonie-muziek bijzonder geschikt schijnt, of liever door den zeer ervaren direkteur *Dunkler* bijzonder goed is gearrangeerd. Doch ook het overige van 't programma voldeed ons uitermate, en zoo wij het juiste ensemble moesten bewonderen, niet minder troffen ons de soloïsten, bekenden van vroegere dagen, doch die niet te min hoogen lof blijven verdienen, als: de Hoboi, de Es-fluit, Es- en B-klarinetten, trompet, enz.

Des avonds 7 ure verwachtte een nog al talrijk publiek, niet zoo opeengedrongen als op een studenten-invitatiekoncert, maar toch groot genoeg, om den tuin sierlijk te groeperen, de voortzetting van het ochtendgenot. Naauwelijks waren de eerste toonen het publiek ten beste gegeven, of een zachte, verkwikkende regen viel neder, voor den landman zeker hoogst welkom, doch voor de vele dames, in hare dunne en fijne zomerkleedjes, minder gewenscht. Die ongenoode gast liet zich echter niet wegredeneren, maar bleef, tot laat in den avond, zich nu eens gematigd, dan weder krachtig werende, en tusschen beide ondersteund door eene schitterende bliksem-schicht, gevolgd door een majestueus gerommel door de wolken, waartegen de roffeltrommen en groote trom niets vermogten.

Enfin, klein gehuisd, en veel familie over, moest men zich den ganschen avond behelpen; maar de muziek, ze bragt toch gedurig weder nieuw leven aan. Wel moesten wij soms eenige fijne nuancen missen, wanneer het getik van den regen op de vele parapluijen het geluid der soloïsten in kracht overtrof, doch het geheel was te krachtig, te vast, om niet volkomen goed gehoord te worden, en men kan dus met regt zeggen, dat de met orden en roem beladen direkteur *Dunkler* alhier nieuwe lauweren heeft verworven, en dat Utrecht hem en zijn korps, na de schoone uitvoeringen van gister, weder op nieuw dankbaar is voor het genot ons aangebragt.

Bij schooner dagen hopen wij den heer *Dunkler* met de zijnen eens weder hier te zien, om hen alsdan beter nog te kunnen waarderen.

— Een partikulier schrijven van Java aan de *N. R. Ct.* meldt ons omtrent Boni het volgende:

De deze week van Boni ontvangen berigten luiden al vrij ongunstig. De cholera is vrij hevig onder onze troepen uitgebarsten, waardoor men heeft moeten besluiten de expeditie terug te zenden, met achterlating echter van een klein garnizoen te Badjoa en eenige stoomschepen, zoowel om de kommunikatie op te houden, als ter blokkering zooveel mogelijk van de baai. Een paar schepen met artillerie en kavalerie zijn dan ook bereids te Samarang aangekomen en spoedig verwacht men ook anderen terug.

Een partikulier schrijven meldt ons verder, dat de overmoed der Boniërs nog niet is gefnuikt, daar zij voortgaan de Hollandschen vlag onderste boven te hijschen als het ware onder het vuur onzer troepen. Men mag dus die expeditie als mislukt beschouwen en voornamelijk zal dit wel te wijten zijn aan het traineren derzelve, omdat men den heer *de Perez* als kommissaris wilde laten medegaan, terwijl men van te voren wist, dat er aan onderhandelen niet meer te denken was.

— In de *Leeuwarder Ct.* leest men: Vermits de rust hier worden geacht te Midlum geheel te zijn hersteld, is het Zondag jl. derwaarts vertrokken detachement infanterie den 8. dezer hier terug gekeerd.

— De landen zien er overal heerlijk uit en beloven zeer veel.

Voor de hooibouw laat zich ook uitmuntend aanzien. Van alle kanten hoort men dan ook, dat de prijzen buitengewoon veel lager zullen zijn. O. a. meldt men ons, dat de landen aan het Meppelerdiep dit jaar slechts voor *f* 30 de bunder, dat is, de helft van voorleden jaar, zijn verpacht.

— Belanghebbenden bij den handel en het verkeer met het Noordelijk deel van Noord-Holland zullen gewis met genoegen vernemen, dat in het laatst dezer maand eene allezins voldoende stoombootdienst van Amsterdam via Enkhuizen, Medemblik, Wieringen en het Nieuwe Diep naar Texel zal geopend worden.

— Naar wij vernemen, zal de prijsuitdeeling aan de kweekelingen van het Instituut voor Doofstommen te Groningen, voorafgegaan door proeven van hunne vorderingen, dit jaar plaats hebben in den avond van Maandag, den 20. Junij e. k., zijnde de dag vóór den aanvang van het Landbouw-kongres e Winschoten. Daardoor zullen ingezetenen dier stad, die het kongres gaan bijwonen, alsmede personen, die met gelijk doel die stad passeren, nog gelegenheid hebben bij bedoelde plegtigheid tegenwoordig te zijn. *Gron. Ct.*

— Uit Breda wordt geschreven:

Een 60tal kadets van het tweede jaar zijn, naar men zegt, verstoken van den verloftijd. Het zijn dezulken, die voor eenigen tijd werden schuldig verklaard aan wanorde, en waarom toen reeds eenigen hunner naar de korpsen werden gezonden.

•— Eergisteren is te Meppel gevankelijk en zwaar geboeid door rijks-veldwachters binnen gebragt een zoon van den onlangs overleden advokaat *W.* te S., waartegen regtsingang met bevel tot gevangenneming door de arr.-regtbank te Zwolle was verleend, als rustende op dezen jongeling velerlei beschuldigingen van verregaande misdaad.

— De nieuwe direkteuren van den Amsterdamschen stads-schouwburg, de heeren *Roobol* en *Tjasink*, loven drie prijzen uit, elk bestaande in een geschenk van zilver, met toepasselijk opschrift, voor het beste oorspronkelijke treurspel, het beste oorspronkelijke drama en het beste oorspronkelijke blijspel. (Met een drama en blijspel hebben wij vrede; maar een treurspel: wie moet dat spelen, als het eens kwam?)

— Aan het lokaal van het Prov. Bestuur van Zuid-Holland, heeft gister de openbare aanbesteding plaats gehad van de levering van steenkolen voor de dienst van den stoomwatermolen aan den Arkelschen dam, gedurende het jaar 1859. Er waren 9 inschrijvingsbiljetten ingekomen. De leverantie is aangenomen door de Erven *H. Trip*, te Utrecht, voor $68^3/_4$ cts. per mud.

— In het *Dagbl. v. 's Hage* leest men: In den avond van den 4. dezer, ongeveer ten $6^1/_2$ ure, had in eene herberg te Harderwijk eene vechtpartij plaats tusschen eenige Zwitsersche en Fransche militairen, met dat gevolg, dat drie personen met messteken zijn gewond. Men vreest dat een dezer een zijner oogen zal verliezen. Een ander is zwaar in den rug gewond, zoodat men voor zijn leven vreest. Een derde bekwam eene wonde in de zijde. De beide daders zijn in verzekerde bewaring genomen.

— Onder de kweekelingen der Antwerpsche akademie bevindt zich een, die, zonder armen geboren, met de voeten schildert en teekent, en dat wel zoo, dat niets doet vermoeden, dat het geschilderde niet van de hand eens kunstenaars is.

•— Volgens een op 10 dezer te Amsterdam ontvangen telegram uit Londen, is het appèl, dat het Spaansche barkschip **Viscaya** had aangeteekend van het vonnis door het admiraliteitshof gewezen, in zake van dat schip kontra het Nederlandsche schip **d'Elmina**, kapt. *Teengs*, gewezen van de hand.

— Op den 7. dezer zijn door middel van de helmduikers uit de **Lutine** opgevischt: 354 heele en 2 halve Spaansche matten, 1 Louis d'or, een stuk van de piek, 1 zilveren horologie, en eene menigte klein koper.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 10 *Junij*, 2.46 El.; + AP. 9.41. Gew. 16 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 10. Junij 11 voet 6 duim Rijnlandsch.

Oost-Indië.

Aan de gister namiddag ontvangen Javasche bladen van 11 tot 23 April ontleenen wij voor heden hetvolgende:

Batavia. — Gedurende de maand Februarij 1859 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van *f* 723,231:48[5].

De ontvangst over de eerste twee maanden van 1859 bedraagt . . . . . . *f* 1,451,962:05[5].

Hieronder is echter begrepen:

Aan fiktieve regten op Gouvernements produkten *f* 353,579:25

Aan terugbetaalde regten . . . . - 11,338:29

+ 371,917:54.

Zuivere ontvangst *f* 1,080,044:71[5]

Gedurende de maand Febr. 1859 is *meer* ontvangen dan gedurende die maand in 1857 *f* 8,548:10[6][5] en *meer* dan in 1858 *f* 38,988:39[5].

Den 19. dezer zou te Samarang zijn aangekomen de luit.-kol. *Kellerman*, waarn. tweede kommandant der Bonische expeditie, vergezeld van eene halve batterij en eene kompagnie infanterie, en overgebragt door twee transportschepen, op sleeptouw van Z. M. stoomschip **Groningen**.

Volgens ontvangen partikuliere berigten, moet de ziekte onder de expeditionaire troepen te Badjoa uitgebroken, van zeer ernstigen aard zijn, en reeds talrijke slagtoffers (waaronder 15 officieren) gemaakt hebben. De geheele expeditie wordt terug verwacht, met exceptie van het 14de bataillon, majoor Belle, dat Badjoa bezet zal houden, ondersteund door eenige in de baai van Boni achterblijvende stoomschepen.

Van *Bandjermassing* via *Soerabaija* per telegraaf ontvangen berigten nopens verwachte onrustige bewegingen onder de bevolking in de residentie Zuid- en Ooster Afdeeling van Borneo, hebben het wenschelijk doen achten den kolonel *A. J. Andresen* met eene kompagnie infanterie tot versterking van het garnizoen aldaar naar genoemde hoofdplaats te zenden.

Zr. Ms. stoomschip **Ardjoeno** is bestemd om genoemden hoofd-officier en versterking over te voeren.

Wester-Afdeeling van Borneo. — Volgens berigten van Sambos over de maand Maart, waren de pogingen, die de Chinezen te Sepang, behoorende tot den stam van Sam-tiau-Kioe, volgens in omloop zijnde geruchten, weder aanwendden tot organisatie eener Kongsi, tijdig ontdekt. De hoofdaanleggers zijn gevat en de stempel der Kongsi is in beslag genomen. Deze organisatie schijnt geene kwade bedoelingen tegen het goevernement, maar alleen ten doel gehad te hebben, de tot andere stammen behoorende pachters te bemoeijelijken, en hen te dwingen de pachten op te geven en over te doen aan de lieden van den stam der eedverwanten.

De berigten van Sintang loopen tot 20 Maart; de rust was niet gestoord en de mijnarbeid wordt ijverig voortgezet.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. — Ten gevolge van aanhoudende zware regens zijn de rivieren buitengewoon gerezen, waardoor veel schade is aangebragt aan het te veld staande padi- en katoengewas. Ook de trekweg van Pengaron naar Martapoera was daardoor zeer beschadigd.

Volgens berigten van Poeloe-Petak (Groote Daijak) is ten gevolge van de oprigting van het zoutverkooppakhuis aldaar een basar ontstaan, die den kleinhandel zeer verlevendigt.

Lampongsche distrikten. — De berigten over de maand Maart houden in dat overal eene gewenschte rust en tevredenheid heerscht.

Bij de Kampong Negara Batin in de Sekampong Ilier was, ten gevolge van de door den gewezen kontroleur *Birnie* aangelegde en aangewezen werken, eene groote massa woeste gronden tot Sawahs herschapen.

De binnenlandsche handel was vrij levendig. Te Telok Betong kwamen uit de verschillende afdeelingen der residentie aan 12 praauwen, en vertrokken derwaarts 15 praauwen.

Grissee. — De in den laatsten tijd gevallen zware regens waren ook in deze afdeeling oorzaak van vele overstroomingen.

In de regentschappen Grissee, Lamongan en Sidajoe geraakten ruim 300 dessa's onder water.

Sumatra's Westkust. — Door de buitengewoon hevige stortregens in de maand Februarij jl. werd vooral in Kotta VII (Padangsche Bovenlanden) en in Mandeling (residentie Tapanolie) veel schade aan wegen en bruggen en aan het rijstgewas toegebragt.

Riouw. — In het rijk van Siak heerschte eene gewenschte rust. De gezondheidstoestand van de bezetting aldaar was allezins gunstig te noemen.

Banka. — Volgens berigten over de maand Maart jl. was de padioogst nagenoeg afgeloopen. Niettegenstaande het gewas zich aanvankelijk voorspoedig had voorgedaan, was de oogst zeer middelmatig geweest.

TURIJN, 7 Junij.

De regering heeft heden morgen, ten gevolge van de verdrijving der Oostenrijkers uit het door hen bezet Sardinisch grondgebied, besloten, dat de Oostenrijksche schepen, na de oorlogsverklaring in Sardinische havens prijs verklaard, alsnu die havens mogen verlaten, voorzien van een vrijgeleide.

De bevrijding van Milaan toont ten duidelijkste, dat de nederlaag der Oostenrijkers volkomen is, en zij spoedig genoodzaakt zullen worden Lombardijë te ontruimen. Met de bevrijding van Toskanen en Lombardije is reeds veel gewonnen. De sterke vestingen in Lombardije zullen nog een langen tegenstand bieden, en zullen elk op zich zelve belegerd moeten worden. De veldtogt in Piemont is door den veldmaarschalk *Giulay* niet gelukt; wij zullen zien wat de maarschalk *v. Hess* in Lombardije zal uitvoeren. De spoorwegen en de telegraaflijnen zijn van Vercelli af onbruikbaar. De inval der Oostenrijkers heeft aan de linie van Novara eene schade van 3 millioen veroorzaakt.

Aan den koninklijken kommissaris te Genua, den heer *de San Martin* en aan den heer *Azeglio* zal de uitvoerende magt in Milaan worden opgedragen.

Onze hospitalen zijn met gewonden opgevuld. Men vindt er Zouaven, Tyrolers, Bersaglieri, Kroaten, Franschen, Hongaren en Piemontezen door elkander. Allen worden met de meeste zorg en menschlievendheid behandeld. De aanzienlijke inwoners bezoeken hen en verzorgen hen met oranje-appelen, wijn en andere benoodigdheden.

Volgens de jongste berigten uit Toskane houdt de nieuwe minister van oorlog, generaal *Decavero*, zich ijverig bezig met de mobilisatie des legers, zoodat dit binnen kort te velde zal kunnen gaan.

WEENEN, 8 Junij.

Zes treinen met troepen geschut en ammunitie gaan tegenwoordig dagelijks naar Italië.

Alle berigten over de verliezen, bij Magenta geleden, stemmen daarin overeen, dat die aan beide zijden buitengewoon groot zijn geweest. Den 4. hadden wij 2 à 3000 man verloren, en de beide volgende dagen verloren wij nog veel meer.

De tijdingen uit de Legatiën geven alle uitzigt op een opstand. De overheden worden er gehoond en de wetten veracht. Ook te Rome heerscht eene groote gisting. De Oostenrijkschgezinde geestelijken hebben de stad verlaten.

De *Wiener Ztg.* bevat eindelijk het officieel rapport van graaf *Giulay* over den slag bij Magenta. Na de verschillende berigten, van de andere zijde gegeven, is het niet onbelangrijk daarvan den hoofdinhoud mede te deelen. Den 4. 's morgens ten 7 ure naderde eene sterke vijandelijke magt het bruggenhoofd van Magenta, dat, als niet te verdedigen, door den veldmaarschalk *Clam Gallas* verlaten was Dadelijk ontvingen de onzen bevel, voorwaarts te rukken, een gedeelte tegen de regterflank des vijands. *Clam Gallas* werd belast de stelling van Magenta te verdedigen. Ten 12. viel de vijand met eene overmagt aan en nam den dijk van Naviglio en de Ponte di Magenta, niet zonder groote verliezen te lijden. Hij hield het er tot twee uur uit, toen baron *Reischart* Ponte di Magenta hernam en een kanon buit maakte. Nieuwe troepen werden nu op 's vijands flank gezonden en met goed gevolg, en Porte di Magenta, na een heldhaftigen strijd weder verloren, werd herhaalde malen hernomen tot eindelijk de vijand er meester bleef. Hoopen lijken getuigen van den door beide partijen geboden wederstand. Een onzer brigades moest, na herhaalde aanvallen te hebben gedaan, op Rubecco terug trekken, waar zij bleef. Tegen den avond kwam eene versche brigade aan, die, hoezeer met de meeste dapperheid strijdende, te vergeefs trachtte den vijand die Magenta bestookte terug te drijven, tot eindelijk de uitgeputte troepen, die het verdedigden, het moesten ontruimen. De divisie *Lilliz* ontving nu bevel Corbetto te bezetten, als reserve-punt voor den aftogt. Ook Robecco werd sterk bezet en alles geregeld om des morgens den aanval te hervatten. Toen vernam men echter dat het 1. en 2. legerkorps, die het meest in den eersten aanval geleden hadden, reeds zoo ver terug getrokken waren, dat ze eerst na een uiterst vermoeijenden nachtmarsch konden terug zijn en er bleef dus niets anders over dan de ongeschonden korpsen in zoodanigen toestand te laten dat zij de anderen konden dekken, waarom tot den aftogt besloten werd. Om dezen te vergemakkelijken werd den 5 nog een aanval op Ponte di Magenta gedaan, door een regement dat den 4. tien officieren verloren had terwijl 25 gewond waren. De vijand werd in Magenta teruggeworpen, en men trok in de meeste orde af. De vijand, wordt ten slotte in het rapp. gezegd, heeft het bezit van Magenta duur gekocht en zal gewis Uwer M's. leger het regt doen wedervaren te zeggen, dat het na een heldhaftigen strijd voor een even dapper en talrijker vijand geweken is.

Uit Konstantinopel wordt gemeld, dat de Russische grootvorst *Konstantijn* zijn bezoek acht dagen heeft uitgesteld. De sultan maakte aanstalten tot groote feestelijkheden ter gelegenheid van dat bezoek en zal der gemalin van zijn gast een *collier* ter waarde van ongeveer *f* 250000 vereeren.

MUNCHEN, 2 Junij.

Prins Karel van Beijeren is in het huwelijk getreden met de tot barones verheven weduwe van den tooneelspeler *Hölken*, en prins *Lodewijk*, de oudste zoon van hertog *Max*, met de tot barones verheven tooneelspeelster *Menthe*. De laatste heeft vooraf ten behoeve van zijn broeder afstand gedaan van zijne regten van eerstgeboorte.

LONDEN, 8 Junij.

De tegenwoordig te Portland verzamelde kanaalvloot bestaat uit 7 schroefstoomschepen, waaronder 4 van 91, 1 van 80, 1 van 60 en 1 van 40 stukken. Binnen kort wordt eene aanzienlijke versterking van het eskader verwacht.

Te Gibraltar wordt eene nieuwe batterij opgerigt, die met Armstrong-kanonnen gewapend zal worden en 4 vt. boven den grond ligt, zoodat de artilleristen geheel tegen het vijandelijk vuur gedekt zijn. Het schijnt onmogelijk, deze ontzagwekkende batterij te ontmantelen. Op een korten afstand wordt eene gelijksoortige batterij opgeworpen, om het binnenloopen van vijandelijke schepen te beletten. De kanonnen zijn van zoo zwaar kaliber, dat 13 muilezels noodig zijn om ze te trekken. Alle andere forten worden evenens aanmerkelijk versterkt.

LONDEN, 9 Junij.

De beraadslaging betrekkelijk het amendement van adres is heden avond in het Huis der gemeenten voortgezet. De heer *Fitzgerald* heeft verklaard, dat de staatkunde van de regering, in zake van het vaste land, gegrond is op de onzijdigheid. Hij voegde daarbij, dat, terwijl lord *Palmerston* aan Frankrijk gehecht was, lord *Derby* daarentegen evenzoo vrij was gebleven met Frankrijk als Oostenrijk.

De heer *Bright* heeft verklaard, dat hij tegen de regering zou stemmen, omdat hij aan hare onzijdigheid geen geloof sloeg, en verweet haar, dat zij oorlogstoebereidselen maakte, niet uit vrees voor Oostenrijk, maar uit vrees voor Frankrijk.

De heer *Duncombe* heeft aan de regering gevraagd mededeeling van de instruktiën, die aan de kommissarissen zijn gegeven, die de Fransche en Oostenrijksche legers op het oorlogstooneel vergezellen; hij laakte zeer deze wijze van spionneren van Engeland.

— 10 *Junij*. Gec. 93$^7/_8$; Peru 4$^1/_2$ pCt. 85; 3 pCt. —; Venez. 5 pCt. 39$^1/_2$, 2$^1/_4$ pCt. 17, Port. 3 pCt. 42; Sp. 3 pCt. —; 1$^1/_2$ pCt. 29$^1/_4$; Rusl. 4$^1/_2$ pCt. 94; 5 pCt. 104; Holl. 2$^1/_2$ pCt. 62$^3/_4$; 4 pCt. 95$^5/_8$; Sard. —.

PARIJS, 9 Junij.

Nadere berigten omtrent den slag bij Magenta doen zien, dat ons verlies althans niet meer bedraagt dan 8000 man; dat der Oostenrijkers echter moet ruim 20,000 zijn, behalve nog de 7000 gevangenen. Het groot verlies des vijands moet voor een groot deel worden toegeschreven aan de werking der drie batterijen nieuwe kanonnen, die *Mac-Mahon* tegen hem rigtte.

Ons leger in Italië zal, even als het Oostenrijksche, eene versterking van 50,000 man ontvangen.

In onze havens wordt eene flottille van 120 platbooms-kanonneerbooten gebouwd om de Adda, Etsch en Mincio op te varen. Bovendien worden 40 stoomtransportschepen, elk voor 1000 man, voor de Adriatische zee gebouwd. Tegen het einde van Julij of het begin van Augustus moet dit alles gereed zijn. Ook organiseert men een korps marinetirailleurs voor de rivier- en kust-operatiën. — Daar de kleine kanonneerbooten tegenwoordig per spoor vervoerd worden. is geen enkel meer en geenerlei rivier meer voor haar ongenaakbaar, en zelfs Mantua, te midden zijner moerassen zal ons minder moeite kosten te nemen dan vroeger aan *Napoleon I.* Ook Pola en Venetië zullen worden aangevallen.

Een aantal Hongaarsche uitgewekenen komt uit alle landen herwaarts om in ons leger dienst te nemen. Uit Egypte is een tweede transport vrijwilligers aangekomen.

Uit Turijn wordt gemeld, dat 4000 man der garde gedurende ruim een uur aan eene bijna tienmaal grootere magt weêrstand hebben geboden. Toen hierop versterking kwam, wilde de keizer hen laten rusten, doch zij wilden dit niet en bleven met leeuwenmoed aan het gevecht tegen een veel sterkeren vijand deelnemen.

Het volgende karakteristieke feit wordt over een Zouave meegedeeld:

Bij eene operatie aan eene wonde, die hij bij Palestro bekomen had, vraagde hij niet zonder eenige angst aan den dokter, terwijl hij bedaard zijne cigaar rookte: gelooft gij, dokter, dat ik weder zal kunnen vechten? Op het bevestigend antwoord van dezen, heeft de Zouave hem zeer tevreden bedankt.

— 10 *Junij*. Rente kont. 4$^1/_2$ pCt. 92,—; op tijd 3 pCt. 61,70; Fr.-Oost. Spw. 371; Sp. 1$^1/_2$ pCt. 29$^1/_2$.

MARSEILLE, 9 Junij.

De mail uit Indië en China is alhier aangekomen brengende tijdingen uit Calcutta van 5 Mei, van Madras 10 Mei, van Shanghai van 16 April en van Hong-Kong van den 3 April.

De toestand van Indië blijft ongunstig. In het laatst van April hebben de Engelschen vier gevechten met de opstandelingen gehad, die geene voldoende gevolgen hebben gehad ter bevrediging van die landen.

De opstandelingen hebben Nepaul verlaten en trekken door Oude, om Bundelcund en Newab te bereiken, *Nana* en *de Begum* staan aan het hoofd van talrijke legerkorpsen. *Nana* heeft bij eene proklamatie verklaard, dat hij zich nimmer aan Engeland zal onderwerpen.

De brieven uit China bevestigen, dat de opstandelingen Kanton naderen, en het Hemelsche rijk nog geen rust geniet. De Chinezen blijven even trotsch en leggen een grooten tegenstand aan den dag, om vreemde gezanten in Peking toe te laten.

TE KOOP:

⁂ Een SOCIABLE, zoo goed als nieuw, met patentassen voor *f* 300,—. Te bevragen met franco brieven letter Z. bij den Boekh. H. C. A. THIEME te Nijmegen.

ENGELSCHE GAL- SLIJM- EN MAAGPILLEN.

⁂ Deze Pillen zijn nuttig in vele ongesteldheden; zij voeren de *slijm* en *gal* af, versterken de *maag*, zuiveren het *bloed*, verbeteren de *vochten*; zij hebben haren roem sedert jaren gevestigd. In sommige plaatsen bevinden zich deze Pillen bijna in ieder huis, daar dezelve door hare **zachte werking** zeer vermaard zijn. Doosjes van 25 cents en doosjes van 40 cents bij F. ALTENA, Apotheker op den Steenweg. Utrecht.

⁂ **Aan eigenaars van Woningen**, ter dezer stede, die prijs stellen op *goede* huurders, wordt voor een klein gezin op een ordentelijken stand eene geschikte Woning of gedeelte gevraagd tegen billijken prijs. Opgave van stand, prijs en localiteit onder het woord: *Woning*, bij den boekhandelaar W. J. A. MULDER alhier.

DE ECHTE EAU DE COLOGNE

⁂ uit de Fabriek van JEAN MARIE FARINA St. Severinstraat 112 te Keulen.

Verkrijgbaar in Kistjes of per Flacons bij TH. J. DOBBE, Voorstraat tegenover de Boothstraat.

⁂ Te ROTTERDAM ligt in lading naar

BATAVIA & SAMARANG,

om in de eerste dagen van Julij te zeilen, het bijzonder **snelzeilend BARKSCHIP**

NEDERLAND & ORANJE,

Kapitein L. F. VAN RUIJVEN.

Dit Schip is bijzonder ingerigt tot den overvoer van Passagiers of Familiën, voert eenen geëxamineerden Scheepsdokter, alsmede eene Pianino.

Adres bij de Reeders VAN ZEIJLEN & DECKER, en de Cargadoors P. VARKEVISSER & ZONEN, te Rotterdam.

BINNENLANDSCHE SCHROEFSTOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ

⁂ Vaart tusschen AMSTERDAM, UTRECHT en de tusschenliggende plaatsen, WEESP, NEDERHORSTDENBERG, VREELAND, LOENEN, NIEUWERSLUIS, BREUKELEN, MAARSSEN, en ZUILEN,

alleen voor Passagiers.

ZONDAG en *MAANDAG* den 1en en 2en *PINKSTERDAG* zal een der Stoomschepen van Amsterdam naar Utrecht en terug varen, en wel op beide dagen des morgens ten 7 ure van Amsterdam en des namiddags ten 5 ure van Utrecht.

Nadere informatiën te bekomen ten kantore der Maatschappij:

Binnen Amstel bij de Komkommerbuurt,

te Utrecht bij J. H. TRIP, en verder bij de Agenten op de tusschenplaatsen. (Legplaats te Utrecht aan de Rijnkade.

DE DIRECTIE.

C. E. van Koetsveld.

DE GELIJKENISSEN VAN DEN ZALIGMAKER.

waarvan heden is verschenen de 19de Aflevering, waarmede het IIde stuk compleet is.

De tot heden behandelde Gelijkenissen zijn:

I. De schat in den Akker. II. De Parel. III. De Zaaijer. IV. Het opschietend Zaad. V. Het Mosterdzaad. VI. Het onkruid des Akkers. VII. Het Zuurdeeg. VIII. Het Vischnet. IX. Het verdeelde Koningrijk. X. Het Huis des sterken. XI. De teekenen des Hemels. XII. De Bruiloftskinderen. XIII. Het gelapte Kleed. XIV. De Wijnzakken. XV. De eigenzinnige Kinderen. XVI. Het Brood der kinderen. XVII. De booze Landlieden. XVIII. Het Gastmaal. XIX. De koninklijke Bruiloft. XX. De Gast zonder bruiloftskleed. XXI. De Hen en hare kiekens. XXII. De Arenden op het slagveld.

De prijs van de thans uitgegeven 19 Afleveringen, uitmakende 2 stukken in 4° formaat, met 12 platen, gegraveerd in staal door WEHMEIJER, KAISER, SLUIJTER en RECKLEBEN, naar teekeningen van D'ARNAUD GERKENS, bedraagt *f* 8,44.

S. E. VAN NOOTEN.

⁂ Bij GEBROEDERS BELINFANTE te *'s Gravenhage*, en verder alom, is de INTEEKENING opengesteld op het

GEÏLLUSTREERD STUIVERSMAGAZIJN.

en het BIJBLAD.

Dit TIJDSCHRIFT is het GOEDKOOPSTE, UITGEBREIDSTE en MEESTGELEZENE van alle periodieke geschriften hier te lande. Bij tal van platen ontvangt men voor *f* 2.60 zooveel lectuur als in 12 gewone boekdeelen. Het getal inteekenaren, dat nog dagelijks vermeerdert, is dan ook reeds tot bijna *ZES DUIZEND* gestegen. Dit is de beste aanbeveling en levert het bewijs hoe zeer het **Geïllustreerd Stuiversmagazijn** in den smaak valt. **zijk wat wils** is zijn motto, van daar eene verscheidenheid van inhoud, dat elk een er iets van ne gading in vindt.

De INHOUD van het **Geïllustreerd Stuiversmagazijn** bestaat uit *Verhalen* — *Levensbeschrijvingen* — *Reizen* — *Ontdekkingen* — *Land- en Volkenkunde* — *Wetenswaardigheden van allerlei aard* — *Statistiek* — *Gedachten en Wenken* — *Raadgevingen van zedelijken en huishoudelijken aard* — *Anecdoten* — *Recepten*, enz.

Het BIJBLAD, ook AFZONDEKLIJK te bekomen, onder den titel: **De Ontginner**, is hoewel in hooge mate populair, van meer wetenschappelijken aard. *Vaderlandsche Geschiedenis* en *Natuurkunde* maken den hoofdinhoud uit. Voorts vindt men daarin *Schaaklessen* en *Problema's*, *Reken-, Geschied-* en *Aardrijkskundige Vragen* en *Varia*.

De prijs van het **Geïllustreerd Stuivermagazijn** is per jaargang, in losse vellen, *f* **2.60**, in maandelijksche afleveringen *f* **3.** — Het **Bijblad** kost half zoo veel als het STUIVERSMAGAZIJN. — De **Ontginner** afzonderlijk is tot denzelfden prijs als het GEILLUSTEERD STUIVERSMAGAZIJN verkrijgbaar.

DE HOMOIOPATHISCHE GENEESWIJZE.

MEDEDEELINGEN

tot verspreiding van de kennis dezer methode,

ONDER MEDEWERKING VAN VERSCHEIDENE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE GELEERDEN,

BIJEENVERZAMELD DOOR

Dr. A. J. Gruber, Dr. F. W. O. Kallenbach en Dr. S. J. van Roijen,

Homoiopathische Geneesheeren te Rotterdam.

INHOUD vel 1: Voorwoord. — Levensgeschiedenis van HAHNEMANN. — Homoiopathische Diëet.

Dit Werk wordt uitgegeven in 4°. vellen van vier pag. De Inteekenaren ontvangen de vellen successivelijk naar mate zij uitkomen, doch nooit meer dan **26** in een jaar. Prijs *franco* door het geheele land **tien Cents per Vel.** Men abonneert zich bij alle Boekhandelaars, of bij den Uitgever **H. NIJGH**, te *Rotterdam*. Het eerste Vel is alom gratis te bekomen.

ERRATA.

Onder de liefdegaven, die, als onmiddellijk bij Ds. *J. Fr. Weller*, te *Vreeswijk*, ingekomen, in de Utr. Courant van 9 Junij vermeld zijn, staat: van *N. N.* te *Vreeswijk* *f* 30,—. Dit moet zijn *f* —,30.

Voorts staat aan het einde der in die zelfde Courant voorkomende dankbetuiging voor de ontvangen liefdegaven: *Uwe namen zijn ons bekend.* Dit moet zijn: *onbekend.*

In de adv. geplaatst in de Courant van Donderdag l.l. betreffende de teregtzittingen voor Burgerlijke en Handelszaken, staat abusivelijk den 16 Julij, moet zijn den 12 Julij, enz.

Marktberigten.

Amsterdam 10 Junij. Tarwe als voren stil; 163/2 ℔ n. Bov. *f* 280; 160/2 ℔ dito *f* 280. — Rogge *f* 2 hooger; 122 ℔ Fransche *f* 195; 118 ℔ n. Petersb. *f* 165; 117 ℔ jar. dito *f* 162. Overigens niets gepasseerd.

Arnhem, 10 Junij Oude Weit van *f* 0.00 tot *f* 00.00 Nieuwe Weit van *f* 7.90 tot *f* 10.25. Rogge van *f* 6.15 tot *f* 6.55. Boekweit van *f* 6.00 tot *f* 6.40. Garst van *f* 4.50 tot *f* 5.00. Friesche Haver van *f* 4.80 tot *f* 5.00 Voerhaver van *f* 4.00 tot *f* 4.25 Paardenboonen van *f* 8.50 tot *f* 9.00. Aardappelen van *f* 1.00 tot *f* 1.50. Boter per Ned. p. van *f* 0.68 tot *f* 0.78. Appelen van *f* 0.00 tot *f* 0.00.

Dordrecht. 9 Junij Granen Tarwe. Jar. Zeeuwsche en Inl. *f* 8.00 a *f* 9.30; Zomer dito *f* 6.60 a *f* 7.30; Rogge Nieuwe Zeeuwsche en Inl. *f* 5.70 a *f* 6 00. Gerst N. Zeeuws. en Vlaams. Winter *f* 4.00 a *f* 4.60; dito Zomer *f* 4.00 a *f* 4.50. Spelt *f* 3.20 a *f* 3.50. Haver Inl. Voeder N. *f* 2.50 a *f* 3.20; dikke dito *f* 4.00 a *f* 4.50 Boekweit kl. Brab. N. *f* 170 a *f* 184.

Schiedam, 19 Junij. Granen Verkocht Gerst, 131 ℔ Pernau *f* 184 kont., *f* 186 6/w.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 14.00. Jenever id. *f* 19.50. Amsterd. proef *f* 20.75, zonder de belasting. Spoeling *f* 0.70 per ketel.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Junij.	Uren.	Wind- rigt.	kr. N. ā	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	*Opmerkingen.*
10	2	zo.	0.5	751.39	73.4	+ 4.5	0.60	0	Zw. bew. (*)
	10	o.	0.5	52.50	63.7	+ 5.9	0.95	4.0	Zw. bew., reg-
11	8	z.	0.0	52.35	67.6	+ 2.7	0.84	0.4	Zw. bewolkt.

(*) Smiddags te $1\frac{1}{4}$ tot $1\frac{3}{4}$ u. onweer in de verte. Savonds van 7 tot $9\frac{1}{2}$ u. onweer.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 10 Junij 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$60\frac{1}{4}$	61	$60\frac{1}{8}$
dito dito	3	„	74	$74\frac{1}{2}$	74
dito dito	4	„	$93\frac{1}{8}$	$93\frac{3}{4}$	$93\frac{5}{8}$
Amortisatie-Sijndikaat	$3\frac{1}{2}$	„	90		
Handelmaatschappij. .	$4\frac{1}{2}$	„	1:6	$126\frac{1}{4}$	$126\frac{3}{4}$
Oost-Indische Leening	4	„	$93\frac{1}{16}$	94	
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild* .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$47\frac{3}{4}$		
SPANJE.					
Obligatien	$1\frac{1}{2}$	pCt.	$28\frac{1}{8}$	$29\frac{1}{8}$	29
Obligatien	3	„	40	$40\frac{1}{2}$	
Binnenl. Schuld. . . .	3	„	$38\frac{1}{8}$	$38\frac{11}{16}$	$38\frac{11}{16}$
Amortisable			$7\frac{1}{4}$		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$41\frac{1}{2}$	$41\frac{7}{8}$	$41\frac{3}{4}$
dito 1856/57. . . .	3	„	$41\frac{5}{8}$	$41\frac{1}{2}$	$41\frac{5}{8}$
dito uitgestelde			$27\frac{5}{8}$		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C°*.	5	„	101		
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	100		
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	82		
dito 5e Serie	5	„	$88\frac{3}{4}$		
dito 1855 6e Serie . .	5	„	$95\frac{5}{8}$	$95\frac{3}{4}$	
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			$146\frac{3}{4}$	147	
Obligatiën	4	pCt.	73		
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Goll en C°*.	4	pCt.	42		
Oblig. Metaliek	5	pCt.	$40\frac{1}{2}$	$40\frac{15}{16}$	$40\frac{15}{16}$
Oblig. Rente Am.. . .	5	„	59	$59\frac{1}{4}$	$59\frac{1}{8}$
dito dito Nat. 1854. .	5	„	$44\frac{5}{8}$	$45\frac{3}{16}$	$44\frac{15}{16}$
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$22\frac{1}{4}$	$22\frac{1}{8}$	$22\frac{1}{8}$
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855. .	1	„	$14\frac{15}{16}$	$15\frac{1}{4}$	
Venez. Oblig 6 pCt., nu	5	„	$37\frac{1}{2}$		
Grenada, Oblig. . . .	$3\frac{1}{4}$	„	$15\frac{1}{2}$		
Mexiko, Obl.	3	„	$16\frac{1}{16}$	$16\frac{1}{8}$	$16\frac{3}{16}$
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	$75\frac{1}{2}$		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

BIJVOEGSEL
BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN
ZATURDAG 11 *Junij* 1859, No. 138.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Brengen ter kennisse der belanghebbenden, dat bij gelegenheid van het voeren der vóór- en naschouw over de stads werven en werfbalken, het water in den Vaartschen Rijn en stads binnen- en buitengrachten, zal afloopen op Zondag avond den 29. Mei, Zondag avond den 5. Junij en Maandag avond den 13 Junij 1859 en weder zal oploopen Maandag avond den 30. Mei, Woensdag avond den 8. Junij en Dingsdag avond den 14. Junij 1859, en dat tot het doen der noodige herstellingen van deze werken laag water zal zijn Maandag den 6., Dingsdag den 7. en Woensdag den 8. Junij 1559.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
W. M. J. VAN DIELEN, Weth.
Ter ordonnantie van dezelven,
H. G. RÖMER.

Utrecht,
21 Mei 1859.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouder der stad Utrecht

Brengen ter kennisse der ingezetenen, dat de door den stedelijken Raad in zijne vergadering van den 21. April 1859, vastgestelde en door HH. Gedeputeerde Staten dezer provincie bij besluit van 20 Mei 1859 goedgekeurde primitive kohieren, wegens de plaatselijke belasting op de honden, over het dienstjaar 1859, door hen op heden ter invordering zijn toegezonden aan de ontvangers der stedelijke belastingen aan de *Catharijne-barrière* voor de wijken A, B, C, D, E, K en L, en aan de *Weerd-barrière* voor de wijken F, G, H, I en M, aan welke ieder der belastingschuldigen verpligt is zijnen aanslag op het daartoe aan hem uit te reiken aanslagbillet te voldoen vóór of op den 15. Julij 1859.

Gedaan en op de gewone plaatsen aangeplakt te Utrecht den 3. Junij 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
W. M. J. VAN DIELEN, Weth.
Ter ordonnantie van dezelven,
H. G. RÖMER.

Zitting van den Stedelijken Raad van Amersfoort, van den 7 Junij 1859.

Voorz. Mr. *A. G. Wijers.*

Tegenwoordig zijn 11 leden, afwezig de HH. *v. Bockom Maas* en *v. Werkhoven*, met kennisgeving en verder *Diemont* en *Scheerenberg.*

De notulen der vorige verg. worden goedgekeurd.

De *Voorz.* doet mededeeling van een bij hem gedaan aanzoek, om door den gemeenteraad vóór 21. Junij aanst. aan het Ned. landhuishoudkundig kongres te Winschoten een adres te doen indienen, het verzoek inhoudende, dat dit kongres in (Junij) 1860 te Amersfoort vergadere. Hoewel erkennende, dat de vergadering van zoodanig kongres in 't belang der gemeente wenschelijk zou zijn, doet de Voorz. opmerken, dat daartegen groote bezwaren zich voordoen, bij het gemis van een genoegzaam aantal logementen, ten behoeve van eenige honderden vreemdelingen, die hier gedurende eene week zouden verblijven. Onderscheidene leden uiten hieromtrent hun gevoelen, waarna overeenkomstig het voorstel van den heer *v. Beek* met 7 tegen 4 stemmen (de H.H. *v. Bel*, *Wolff*, *L. E. Lagerwij* en *Weijers*) aan eene kommissie, bestaande uit de H.H. *Herschel*, *v. Beek* en *Schluiter*, wordt opgedragen te onderzoeken in hoeverre de ingezetenen zelven genegen zijn logies te verstrekken. De Voorz. verzoekt de kommissie tevens te willen nagaan wie casu quo als leden van bestuur kunnen in aanmerking komen.

De aftredende regenten en regentessen van het burger weeshuis, de heeren Mr. *A. G. Wijers* en *C. v. Diepenheim Schellus*, mevr. wed. *Vermolen* en *de Bock*, worden allen als zoodanig herbenoemd.

Kennisgeving van *P. Heijnen*, dat hij zijn verzoek, om te worden erkend als beurtschipper op Zaandam, intrekt. De Voorz. stelt voor uit dien hoofde geen gevolg te geven aan het onlangs genomen besluit, om te dezer zake met Zaandam in onderhandeling te treden. De heer *v. Beek* verklaart met zekerheid te weten, dat het bestuur dier gemeente tegen de oprigting van beurtveren gestemd is; waarna overeenkomstig het voorstel des Voorz. wordt besloten.

Verzoek van eenige ingezetenen, dat de raad terug kome op zijn in 1853 genomen besluit, naar aanleiding waarvan zij zich voor den tijd van 6 jaren hebben verbonden tot het onderhouden van 't heerenpoortsbrugje, en dit alzoo voor rekening der gemeente worde in stand gehouden, ten gerieve van adressanten en hunne mede-ingezetenen. — Ter sekretarie en behandeling in eene volg. vergadering.

Rekening der bank van leening over 1858. — Te onderzoeken in de afdeelingen.

Met betrekking tot het in de vorige zitting gevallen besluit om de nieuwe armenschool te bouwen in den tuin achter het stadhuis, brengt de Voorz. in 't midden, dat *J. van Veen* daarvoor dezer dagen een' tuin, terzelfde grootte van ongeveer 15 roeden, gelegen in de Koestraat, en te aanvaarden met 1 Febr. 1860, heeft aangeboden voor eene koopsom van *f* 800, vrij-geld. Dit aanbod zeer aannemelijk vindende, stelt de spreker voor in de eerstvolgende vergadering er over te beraadslagen, waartoe wordt besloten.

De heer *v. Beek* aanmerkende, dat ll. zaturdag bedorven visch alhier is verkocht, geeft zijn' wensch te kennen, dat een keurmeester, zoo er geen bestaat, voor de visch worde aangesteld. De Voorz. antwoordt, de politie daaromtrent reeds te hebben onderhouden.

De heer *v. Lockhorst* heeft opgemerkt, dat de afloop van het water der stadsgrachten voor de schouw in den warmsten tijd van 't jaar plaats vindt, waardoor een nadeelige invloed op de gezondheid ontstaat, en zou daarom gaarne wenschen te worden ingelicht of dit werk nu niet kan worden gestaakt of althans bespoedigd. De Voorz. zegt, dat deze zaak afhankelijk is van het Eem-kollegie, doch dat hij zal trachten te bewerken, dat het water aanstaanden donderdag weêr oploopt.

De heer *v. Bel* komt terug op de zaak van 't kongres, om nl. het wenschelijke aan te toonen, dat niet de raad leden van het bestuur benoeme, maar dat die keuze geschiede door Burg. en Weth. of door de straks benoemde raads-kommissie.

De zitting is daarna gesloten.

REDEVOERING, uitgesproken door den heer *Kien*, bij de algemeene beraadslagingen over de wetsontwerpen tot oproeping der ligtingen 1856 en 1857 der nat. militie, in de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal van 6 Junij 1859.

De heer *Kien*: Ik wensch, mijnheer de Voorzitter, heden eens het voetspoor te volgen van zeer vele der vermaardste redenaars van vroeger en later tijd, door, naar hun voorbeeld, hetgeen ik te zeggen heb, in de gebruikelijke *drie* deelen te splitsen, eene inleiding, — mijn eigenlijk gezegd betoog — en een woord van toepassing.

I. Eene inleiding. Vrees echter niet, mijnheer de Voorzitter, dat ik zeer langwijlig wezen zal. Ik wenschte hier steeds te zijn sober in woorden. De parlementaire vorm, uit zijn aard woordenrijk, is dit in de toepassing inzonderheid in ons land. Ik waardeer, ja! de welbespraaktheid bij mijne landgenooten, — ik besef de hooge ingenomenheid daarmede van den vreemdeling, die met opgetogenheid op de voor ons zoo verblijdende omstandigheid wees, dat, terwijl er elders, in Frankrijk bijv., van de 600 afgevaardigden slechts zes redenaars waren, en hier onder een zestigtal meer dan vijftig konden worden geteld; — maar ik meen toch, dat een spaarzaam gebruik van 't redenaarstalent, wanneer men dat bezitten mag, ook hier, wel eens de afdoening van zaken kon bevorderen. En hoeveel te meer dan gevoelt men zich niet tot beknoptheid of zwijgen genoopt, wanneer men bij zich zelven bewust is, gelijk ik ben, dat ons de gave van welbespraaktheid ontbreekt. Het is dan, mijnheer de Voorzitter, ook vermoedelijk wel om die reden het meest, dat ik zelden opgewektheid gevoel om hier het woord te voeren. Woordenstrijd, het *contendere verbis*, valt niet in mijn smaak. Het *Bellum Juridicum* ofte de *oorlogh der Advokaten* was voor mij nooit eene geliefkoosde lektuur, in de toepassing geen zeer behagelijk schouwspel. In mijne jeugd reeds deed het mij leed, dat men een' sluwen Ulysses boven den wakkeren Ajax de voorkeur geven kon, en dat gevoel heeft zich later, bij het nagaan van den parlementairen strijd — ik zeg niet hier, maar elders — meermalen herhaald. Ook in onze dagen — ik zou haast zeggen *bijzonder* in onze dagen — blijft in menig opzigt een voor mij bij uitnemendheid geliefd beeld dat van eenen *Willem den Zwijger*.

Maar waarom dan, denkt gij welligt, Mijnheer de Voorzitter, met dergelijke begrippen het woord gevraagd, vooral bij eene aangelegenheid als deze, nu het op handelen aankomt, nu er gebeurtenissen plaats grijpen, die overal bezorgdheid opwekken; nu de Regering den tijd, dien zij heeft, zoo nuttig besteden kan om nog bij tijds voor te bereiden hetgeen tot krachtdadige handhaving van onze *neutraliteit* en onze *zelfverdediging*, als dit noodig worden moest, strekken kan, en het uit dien hoofde wenschelijk toeschijnt, diskussien als tijdroovend en vermoeijend voor de Regering te vermijden.

Het is juist, Mijnheer de Voorzitter, om de reden daarvan mede te deelen dat ik eene inleiding behoef. Ik rangschik mij onder degenen, die de toekomst donker inzien. Ik vrees dat een moeijelijk tijdperk voor Europa aanvangt. De oorlogsvlam woedt ginds reeds en wie weet — de Minister van Buitenlandsche Zaken heeft er op gewezen — hoever hij zich zal uitbreiden? Geheel Europa staart met bekommering naar het zuiden, waar reeds het kanonschot, als de *ultima ratio*, het redeneren vervangt en de rede verdooft. En nu vrees ik, mijnheer de Voorzitter, dat, wanneer ik, hetgeen ik te zeggen heb, uitstelde tot later, het spreken dan welligt nog minder pas hebben zou; en toch geloof ik dat het goed is, dat de regering met onze zienswijze bekend zij en wete, of zij op onze medewerking en ondersteuning rekenen kan; en het is dit alleen hetgeen mij, mijns ondanks, bij deze gelegenheid tot spreken noopt.

Vooraf de vraag: maar bestaat er dan werkelijk reden tot bekommering in het *algemeen*, en in het *bijzonder* voor ons? Zal ik, na hetgeen door den Min. van buitenl. zaken zoo even gezegd is, over die reden van bekommering nog verder uitweiden? Moeten zij zelfs, die het meest aan vrede geloofden, — die van eeuwigen vrede droomden — die meenden dat uit toenemende beschaving, toenadering der volken, meer onderlinge verbroedering zou ontstaan en de oorlog bijna onmogelijk worden zou, — en daarom de uitgaven voor oorlog bijna als nuttelooze geldverspilling beschouwden, — op nieuw niet erkennen, — wanneer zij het nog doen kunnen — dat zij zich slechts met eene ijdele begoocheling verlustigden? Ziet men niet reeds in de verte twee der magtigste vorsten van Europa, aan het hoofd van twee der meest beschaafde natiën geplaatst, tegenover elkander staan, om elkaâr te bestrijden en te verdelgen, toegerust met al wat in lateren tijd het menschelijk vernuft uitdacht en verzon om dat gewenschte doel op het spoedigst en doeltreffendst te bereiken? Zagen wij niet reeds naar den vreemden bodem snellen een Keizer, die daar, even als vroeger een Caesar, door zijne talrijke kampvechters werd begroet met een: *Ave Caesar, morituri te salutant.* — Duizenden zijn reeds voor hem neer gevallen, hetzij gedood of gewond, en hetzelfde lot wacht nog duizendtallen. Moet dit ons geen bekommering baren? Moet daardoor het menschelijk gevoel niet diep worden geschokt? Moeten wij daarbij niet denken aan het *homo sum?* . . . . De edele vrienden van den vrede, ik besef het, mogen ontmoedigd en mistroostig zijn, — ja van hartzeer wegkwijnen, — het is in de werkelijkheid niet anders dan vroeger, het blijft: *quot*

delirant Reges plectuntur Achivi, de volken moeten voor de dwaasheid der vorsten boeten. Het vredegenootschap, dat onlangs zijn 43ste verjaardag vierde, moge den in 't Zuidelijk Europa uitgebarsten oorlog als een *ergernis voor het Christendom* beschouwen, het blijft desniettegenstaande zooals vroeger. Overal bidstonden! *Te Deums!* In de verschillende kerkgebouwen aan *dieselfde* Christelijke godsdienst gewijd, worden wederkeerig, met dezelfde gebeden en gezangen 's Hemels zegen en ondersteuning ingeroepen en afgesmeekt bij het aanstaande moordtooneel! Is in dat alles vooruitgang in beschaving op te merken, verbetering en veredeling van het menschelijk ras te bespeuren, iets, waaruit met eenige gerustheid men zou kunnen opmaken, dat ons eene betere toekomst wacht? Ligt daarin niet hetgeen in het *algemeen* reeds bekommering moet wekken? Maar nu in het *bijzonder* voor ons? Moet ons, hetgeen elders gebeurt, geene bezorgdheid geven, ons niet tot nadenken stemmen, ons niet de geschiedrollen in de hand doen nemen, ons niet de *ervaring* — de kaarten van *Maury* — doen raadplegen om na te gaan, hoe vroeger onder dergelijke toestanden de stroom en windstreek was? Moet het ons niet — de minister van buitenl. zaken heeft er reeds op gewezen — doen nagaan, waarvoor dat alles geschiedt; doen vragen, *waarvoor die krijg*, die zoo op eens de rust in het beschaafd Europa verstoort? Wel, is het antwoord, voor de *vrijheid* en *onafhankelijkheid* van Italië. *Napoleon III* zeide het u, en men kan hem immers op zijn woord gelooven. Ik, mijnheer de voorzitter, geboren en opgevoed in een vrij land, die sedert bijna eene halve eeuw het genot der vrijheid in volle mate ken en waardeer, misgun voorzeker aan den Italiaan het geluk van meerdere vrijheid niet. Voor meer dan tien jaren uitte ik hier reeds de meening: dat ik kon deelen in zijne vreugde, toen hij die vreemde kleuren niet meer behoefde te aanschouwen, die van zijne oude monumenten waaiden, toen hij, ontslagen van vreemde heerschappij en het priesterjuk, zich onder zijn helderen hemel wat vrijer en losser kon bewegen. Maar, mijnheer de voorz., eene vrijheid derwaarts door Fransche bajonetten te brengen, wekt bij mij niet de minste sympathie op. Integendeel, — dat heeft voor mij zijne zeer bedenkelijke zijde. Ik vraag: waar ooit hebben de Franschen, ik zeg niet door geschriften, maar gewapend, waarachtige vrijheid gebragt; eene zaak, die zij voor zich zelven niet weten te genieten, te waarderen en te behouden? Hoe dikwijls diende de vrijheidsleus niet tot een dekmantel voor hunne overheerschers om andere bedoelingen te verbergen? De kruistogt, onder die banier thans aangevangen, doet mij denken aan een vroeger tijdvak, toen ook in dit land die vrijheidsvrienden als onze verlossers optraden en door ons moesten worden opgenomen, gehuisvest, onthaald en betaald, en .... maar ik zwijg liever over het treurige tijdvak, dat op die komst volgde, en dat met onze vernedering, met staatsbankroet, met het verlies van alle vrijheid en de vernietiging van ons volksbestaan eindigde. Ik zeg er alleen dit van, dat ik eene stad bewoon, waar jaarlijks nog met geestdrift de jaardag der heugelijke verlossing van het gehate Fransche juk herdacht en feestelijk gevierd wordt; de dag waarop die zoogenaamde bondgenooten, later zelfs landgenooten tegen wil en dank, weder zijn weggetrokken; de dag, waarop de Oranjezon op nieuw scheen, die onze oude vrijheid terugbragt, welke sedert dien tijd onafgebroken hier huisvestte, waardoor op nieuw de waarheid bleek van hetgeen een oude dichter (*van Haren*) zong:

»De vrijheid reist in andere landen.
»In dit land (1) is haar vaste woon."

Maar nu, mijnheer de voorzitter, is mij sedert dien tijd een zekere afkeer bijgebleven van vreemde, ook zelfs van de beleefdste Fransche hulpvaardigheid, een zekere argwaan, die mij zelfs het keizerlijk eerewoord van *Napoleon III*, dat hij alleen voor de Italiaansche vrijheid en onafhankelijkheid te velde trekt, niet geheel kan benemen. Ik hoop dat Zijne Keizerl. Maj. mij dit vergeven zal en tevens dat ik later, beter ingelicht, even gulhartig als een onzer medeleden onlangs bij eene andere gelegenheid deed, *amende honorable* zal kunnen doen en dat ik mijne dwaling zal kunnen erkennen met volmondig te verklaren, dat mijn oordeel *onverdiend*, *hard* en *op dwaling gegrond* was. Maar vreemd noem ik het toch, mijnheer de voorzitter, dat dat gevoel van ongerustheid en mistrouwen zich door de geheele wereld verspreid heeft. En moet men dan niet op *die publieke opinie*, op *die vox populi* als eene *vox Dei* letten? De Minister van Buitenl. Zaken heeft er reeds op gewezen, dat men zich in alle landen, zelfs in de meest verwijderde, gereed maakt en zich tot verdediging voorbereidt. En zou dan het rustig voortleven, als of voor ons geene bekommering bestond, zijne gevaarlijke zijde niet hebben? Zoodanige gerustheid zou ik eene bedriegelijke gerustheid noemen, die veel heeft van de gerustheid, die zich een kind geeft dat de oogen sluit en de ooren toestopt om hetgeen rondom hem voorvalt of gebeurt, niet te zien of te hooren.

II. Ik ga thans over tot het tweede gedeelte van mijne rede.

De woorden van mijn tekst zijn te vinden in de Handelingen van de Staten-Generaal, in het tweede gedeelte van het *Bijblad* van dit jaar n°. 243, waar ik als het antwoord van den Minister van Buitenlandsche Zaken op de vraag: En welke moet dan de houding van Nederland in de tegenwoordige omstandigheden tegen over het buitenland zijn?" lees: *Eene rustige, maar weltoegeruste; eene kalme, maar eerbiedwekkende houding;* en hetgeen daar verder volgt." Ik vang dadelijk aan met de verklaring af te leggen — en het verheugt mij zeer dit te kunnen doen — dat ik dat denkbeeld, in algemeenen zin, geheel en al beaam en dus die woorden ook volgaarne tot de mijne maak. Ik ben bereid om met de Regering krachtig mede te werken om het beoogde doel op het spoedigst en doelmatigst te bereiken. De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft, mijns inziens, namens de Regering op eene zeer waardige wijze het gekozen standpunt aangeduid en ontwikkeld, en zich te regt afkeerig betoond van zoogenaamde geheime mededeelingen, waaruit soms allerlei verkeerde gevolgtrekkingen worden afgeleid; en liever verkozen — ik juich dit toe — ten aanhooren van een ieder te zeggen wat de Regering oorbaar acht en zeggen kan.

Ik keur die houding, door de Regering aangeduid, goed, en geloof dat dezelve genoegzaam eenstemmig *als de houding die aan Nederland past*, algemeen wordt goedgekeurd.

En wie zou er ook niet mede ingenomen zijn? Het is immers eene fiere, eene waardige houding, eene die mij denken doet aan het kalme beeld van den Newfoundlandschen hond, die rustig zijn hok bewaakt en wiens waardigheid (dignity) zoo gunstig afsteekt bij de uittartende houding (impudence) van een kleineren keffer. Maar bezien wij nu die positie eens wat meer van nabij. Het is, dunkt mij, gemakkelijker dien toestand aan te duiden, af te schetsen, dan behoorlijk in praktijk te brengen.

1°. Dan *rustig*. Wat verstaat men daarmede? Ik meen, mijnheer de Voorzitter, eene *rustigheid*, die van de eene zijde elk denkbeeld van uittarting of provokatie uitsluit, maar van de andere zijde eene verstandige heeten mag en niet enkel bestaat in stilzitten en niets doen — het *dolce fareniente* —, of het angstig staroogen, zonder dat men de minste beweging durft maken, zoo als de rust is van een uil die in doodsnood zit te turen. Neen, mijnheer de Voorzitter, ik geloof dat de Regering eene andere houding wil. De gewone houding van den koelbloedigen Nederlander is in het algemeen rustig genoeg, zonder dat hij opwekking of aansporing noodig heeft om in dien toestand te blijven. Wanneer de Regering niets gewild had, zou zij dat woord *rustig* als overtollig gerust hebben kunnen weglaten. Ik ken geen Hollandsch spreekwoord dat in onze taal de waarschuwing voor ons volk overbrengt: *surtout pas trop de zèle!* Ik meen daarom dat de Regering, ook in verband met hetgeen verder volgt, eene rustigheid bedoelt, die steunt op het besef van wel toegerust te zijn, eene kalmte, welke het bewustzijn geeft, dat men kracht kan ontwikkelen, als men die tot zijne verdediging noodig heeft. Ik neem althans het woord *rustig* slechts in dien geest voor ons volk op. Ik gun aan de Regering, — hoe gezind ik ook ben, vooral in deze dagen, om haar te ondersteunen, — geen rust, voor dat zij door een rusteloos streven voor Nederland een toestand heeft voorbereid, die in de gegeven omstandigheden aan het Nederlandsche volk eene gerustheid geven kan, die op goede gronden rust, en eene gemoedsstemming te weeg brengt, niet ongelijk aan de rustigheid van het scheepsvolk met den stuurman, die, schoon met onweêrsbuijen aan den hemel, toch met moed en vastberadenheid, in een goed toegerust vaartuig, de welligt onstuimige zee gaan bevaren.

2. In de tweede plaats, *eene weltoegeruste houding*. Wat moet men daaronder verstaan? Ik keur het goed, Mijnheer de Voorzitter, dat de Regering, om dien gewenschten toestand te bereiken, in de eerste plaats tracht de *leemten* te herstellen, die ons defensiewezen aankleven. Noch de nuttigheid, noch de tijdigheid daarvan wordt door iemand betwijfeld. Zelfs bleek het bij eene vroegere gelegenheid dat men ten dien opzigte nog verder wilde gaan. Ik vraag nu: deedmen genoeg? Ik meen dit te mogen betwijfelen. De diskussien over de juistheidswapenen hebben helaas duidelijk de gebreken doen uitkomen, die een hoofdmaterieel van ons defensiewezen aankleven; een gemis, eene leemte, zoo groot, dat men niet zonder *ongerustheid* aan eene behoorlijke volkswapening kan denken. . . . .

Ten dien opzigte gun ik in het bijzonder aan den Minister van Oorlog geene rust, voor dat door zijn rusteloos streven de geweren van ons leger en voor de mobile schutterijen in een toestand zijn gebragt, die eene zekere gerustheid kan geven aan hem, die ze moet gebruiken, gegrond op de overtuiging, dat hij even wel toegerust is als de vijand, dien hij moet gaan bestrijden.

Maar strekken de leemten en gebreken in ons defensiewezen zich dan enkel uit tot het *materieel?*

Is 1°. de organisatie van de krijgsmagt stelselmatig? het onderling verband tusschen onze zee- en landmagt, militie en schutterijen zoo, dat men daaruit tot de *weltoegeruste houding* van Nederland kan besluiten.

Is 2°. de toestand van ons leger, zoo als het thans is zaâmgesteld, wat gehalte, geoefendheid en strijdvaardigheid betreft, zóó, dat men het buitenland op onze *weltoegeruste houding* kan wijzen? Ik betwijfel het een zoowel als het ander, Mijnheer de Voorz. Ik ben welligt te zwaarmoedig, maar te groote luchthartigheid zou later ons misschien slecht te stade komen.

Ad 1 um. Waar is toch, vroeg ik voor eenige maanden, waar is toch die toereikende zee- en landmagt waarvan art. 178 der Grondwet gewaagt, toereikende *ten allen tijde*, te dienen *in en buiten Europa, naar omstandigheden?* Het staat daar geschreven. Leest het nog eens na, Ministers des Konings, die, volgens art. 73, zorgen moet voor de *uitvoering der Grondwet, voor zooverre dit van de Kroon afhangt*, en wij volksvertegenwoordigers, lezen wij dat artikel nog eens te zamen en bedenken wij, in verband met art. 83, dat wij *getrouwheid* aan de Grondwet hebben gezworen.

»De Koning zorgt — zoo lees ik daar — dat er »ten allen tijde eene toereikende Zee- en Landmagt »onderhouden worde, aangeworven uit vrijwilligers, »hetzij inboorlingen of vreemdelingen, om te dienen »in of buiten Europa, naar omstandigheden."

Ik vroeg, zeide ik destijds, waar is die krijgsmagt? Ik herhaal nogmaals de vraag; maar ik kan tevens reeds bij voorbaat nagaan dat ik daarop geen voldoend antwoord zal ontvangen. Die krijgsmagt bestaat immers niet; de bepaling, die, zoo als ik met bevreemding heb hooren beweren, bij *vergissing* in de Grondwet zou staan, is eene doode letter, is onuitgevoerd gebleven. Maar ik vraag: mag dat straffeloos geschieden? mag men zoo luchtig over eene stellige bepaling der Grondwet heenglijden? (Het is mijne leer niet.) Mogen des Konings raadslieden die bijzondere aan de Kroon opgedragen verpligting verzuimen? Zou men niet later weder eens, als het te laat is, — zoo als eene waarschuwende stem onlangs herinnerde, — over *inactiviteit* kunnen klagen en de schuld geven, zoo als toen aan den Stadhouder, thans aan? . . . aan de *verantwoordelijke* ministers van de Kroon, volgens de Grondwet. Ik zal over onze zeemagt niet spreken. Voor 3 jaren was de zeemagt in verval, en thans, ik hoop, mijnheer de Voorzitter, dat de minister van Marine zal kunnen zeggen hetgeen voor een paar dagen de Eng. Minister zeide: »Ik weet »het: op mij rust de verpligting er voor te waken »dat de marine sterk zij, en ik kan de verzekering »geven, dat ik elken dag, elk uur, pogingen aan»wend om mij het vertrouwen waardig te maken dat »in mij gesteld werd, toen mij de belangrijke be»trekking werd opgedragen; dat ik elken dag, elk »uur pogingen in het werk stel om de belangen en »de eer van dit land te beschermen." Ook aan onzen Minister van Marine gun ik eerst dan eene welverdiende rust, wanneer hij na een rusteloos streven, het verval van de Nederlandsche marine heeft hersteld, of aanvankelijk ten minste ons maar de gerust-stelling heeft gegeven, dat zij in staat is krachtdadig en naar behooren mede te werken tot bescherming en verdediging van onze kusten en van onzen vaderlandschen grond. En met den geachten afgevaardigde uit Almelo (den heer *van der Linden*), roep ik hem ter loops toe: vergeet daarbij onze kolonien niet!

Maar ik bepaal mij thans tot onze *krijgsmagt*. Ik meen dat men niet kan aannemen dat wij *weltoegerust* zijn, wanneer die krijgsmagt en hetgeen daarmede in verband moet worden gebragt, niet in behoorlijk verband is. En wat vordert nu daaromtrent de grondwet?

Ik zal liever de woorden van *G. K. van Hogendorp* bezigen: »Bij de grondwet worden *drie* middelen van »defensie gesteld, om te voldoen aan een der eerste »pligten van alle ingezetenen: het dragen der wape»nen, tot handhaving der onafhankelijkheid van den »Staat en beveiliging van deszelfs grondgebied. Deze »*drie* middelen zijn: eene vaste zee- en landmagt, »eene nationale militie, schutterijen. Het blijkt, dat »deze *drie* middelen in eene behoorlijke betrekking »tot elkander gesteld zijn. Aan den Koning is de »zorg opgedragen, dat er ten allen tijde eene toerei»kende zee- en landmagt onderhouden worde. De »militie komt in gewone tijden jaarlijks eenmaal te »zamen, om gedurende eene maand of daaromtrent, »in den wapenhandel te worden geoefend. De schut»terijen dienen in tijden van oorlog en gevaar tegen »de aanvallen des vijands, als een landstorm." Bijd. 8. deel p. 112.

Drieledig is dus ons grondwettelijk defensiestelsel: een leger, geoefend, ten allen tijde gereed, voorop; de militie, schoon minder geoefend, als een steun, als eene reserve daarachter, en vervolgens de schutterijen, als de volkswapening, in verschillende bans of klassen, als landweer of als landstorm verdeeld.

---

(1) In Friesland.

Waar nu het *eerste middel* faalt en gemist wordt, daar treedt de militie en ook de schutterij veel te vroeg op den voorgrond. Daartoe is zij, volgens de grondwettige bepalingen, niet *geoefend* genoeg. Door het wegvallen van het *eerste* middel van defensie, gelijk Hogendorp het noemt, is de zamenhang verbroken. Nederland is, in vergelijking met andere natien, veel minder goed toegerust dan eenig land in Europa, met uitzondering welligt van den Pauselijken Staat. Dit noem ik eene zeer groote leemte. Men vergt, volgens onze Grondwet, in gewone tijden van onze militie en schutterijen minder oefening dan noodig is, maar waarom? Omdat onze Grondwet uitgaat van het denkbeeld dat er ten *allen tijde* eene *toereikende* zee- en landmagt onderhouden worde, dadelijk gereed om in en buiten Europa gebruikt te worden naar omstandigheden. En van zoodanig leger bestaat niet veel meer dan een kader, dat dient om de militie op te nemen.

Ik vind het eene betreurenswaardige omstandigheid, wanneer ik bedenk, dat, bij gemis van dit middel, Nederland bijv. onmagtig is om met spoed bij opkomend oorlogsgevaar slechts drie of vier duizend man naar onze onschatbare Oost-Indische bezittingen te zenden, al ware het slechts om bij onverhoopte stremming der geregelde gemeenschap met het moederland, als bij anticipatie voor de gewone aanvulling gedurende 2 of 3 jaren te kunnen dienen. Mag men dit geene groote leemten noemen, en moet ons dit niet tot nadenken brengen? Bij eene vorige gelegenheid wees ik reeds als voorbeeld op Engeland, dat den opstand en de regeringloosheid in Indië door de spoedige toezending van een deel van het leger uit het moederland derwaarts zoo krachtdadig stuitte. Ik vraag nu: bedriegt zich de Nederlandsche natie niet, wanneer zij, buitengewone omstandigheden te gemoet gaande, denkt dat zij *wel toegerust is?*

Ik gun dus ook weder aan den min. van kolonien geen rust voor dat door zijne goede en voorzigtige zorgen, wij zonder ongerustheid aan onze Overzeesche bezittingen kunnen denken; bezittingen, waarmede de welvaart van Nederland staat of valt.

Maar ook voor Nederland zelf doet zich het gemis gevoelen. Ik beweer, — en het zou mij aangenaam zijn indien de minister het kon tegenspreken, — dat het leger gelijk het thans door de indeeling der militie is zamengesteld, *niet geoefend genoeg* is om spoedig tegenover een geoefenden vijand te worden gesteld; en dat de schutterijen, waarop men als reserve wil rekenen, zoo geheel ongeoefend zijn, dat er eerst maanden moeten verloopen voor zij georganiseerd, uitgerust en eenigermate geoefend zullen wezen.

Uit het voorgaande ontleen ik juist eene reden, waarom ik mijne goedkeurende stem aan de regeringsvoordragt kan geven. Wanneer wij hadden wat de Grondwet wil, een toereikend en geoefend leger, dan zou welligt bij het bestaan der onzekere omstandigheden, met de zaak wat langer kunnen worden getraineerd, met de oproeping der militie wat langer kunnen worden gedraald. Maar thans, nu de *Militie*, bij naderend oorlogsgevaar, dadelijk in de eerste plaats op den voorgrond moet treden, zou het èn in het algemeen belang, èn ook ook voor de officieren en manschappen zelven, onverantwoordelijk geacht moeten worden, wanneer men hun niet vooraf de gelegenheid gaf om zich te oefenen. In elk geval toch zal die oefeningstijd slechts kort duren en nog veel te wenschen overlaten. Uit de overgelegde stukken heeft men gezien, dat in Duitschland en in België de oefeningstijd op 2 à $2^1/_2$ jaar voor elk infanterist gesteld is en de manschappen der kavallerie en artillerie nog langer, 3 à $3^1/_2$ jaar, onafgebroken moeten voortdienen. De dienstpligtigheid in Belgie, gelijk reeds door den min. van Buitenl. zaken is aangetoond, duurt acht jaren met nog eene tweejarige reserve, gedurende welken tijd de manschappen oproepbaar gesteld blijven, zoodat — deskundigen hebben het mij verzekerd — daar binnen zes dagen een geoefend leger van 100,000 man onder de wapenen kan worden gebragt een leger van *welgeoefende* manschappen, welke in bestaande kaders behoorlijk zijn ingedeeld. Vergelijkt daarbij onzen toestand, en men zal, bij de mogelijkheid van naderend gevaar, een zeer treurig verschil ontwaren. Nogtans heeft men met het oog op de tegenwoordige tijdsomstandigheden in België gemeend de ligtingen van 1856 en 1857 onder de wapenen te moeten roepen.

Ik zou het karigheid, overdreven zuinigheid, gewaagde loszinnigheid noemen, wanneer men, even als vroeger ten tijde der republiek, met een »ja maar het zal zoo ver niet komen — het zal onze deur wel voorbij gaan; — als *dat* gebeurt, dan is het nog tijds genoeg, — bewaren we liever ons geld" enz. de fondsen weigerde, welke de regering vraagt om meer oefening aan ons helaas! zoo weinig strijdvaardig leger te geven.

Ik zal de verantwoordelijkheid niet op mij laden. Ik beken het, ik wil rondborstig zijn, — *voriis modis bene fit*, — dat ook door eene voorloopige oproeping voor zes weken, ten minste gedeeltelijk en aanvankelijk hetzelfde doel kan worden bereikt; maar zoo de regering bij hare gewijzigde voordragt blijft persisteren, zal ik mijne goedkeuring daaraan niet weigeren.

Ik heb, Mijnheer de Voorzitter, u reeds zoolang bezig gehouden, dat ik veel van hetgeen ik nog zeggen wilde, maar zal overslaan.

In wijs in 't algemeen slechts op eene in het vorige jaar uitgegeven brochure, getiteld: NEDERLAND, *in deze vooruitgang onderworpen aan stelselloosheid, aan beeuw van krompenheid van inzigten en aan het toeval.*

III. Nu nog een enkel woord als toepassing. — Ook hier bekort ik mij.

De Minister van Buitenlandsche Zaken rekent op onze *vaderlandsliefde*; »het tegenwoordig geslacht, zeide hij, is niet ontaard van het vorige, hetwelk in vroeger dagen bij de vestiging van de republiek den grond van vreemde overheersching gezuiverd en later dien grond tegen aanvallen van buiten verdedigd heeft."

Heden hebben wij den minister dien lof hooren herhalen. Ook in geschriften en dagbladen zie ik gedurig wijzen op ons, als de afstammelingen der krijgshaftige Bataven en Friezen. Ik vraag: mag men daarop veilig rekenen? Niettegenstaande ik in vele opzigten (ik heb er nog slechts de helft hier van medegedeeld) leemten meen te ontdekken in onzen inwendigen toestand, meen ik toch te mogen antwoorden: *ja.*

Ik veroorloof mij bij deze gelegenheid eene historiele herinnering aan te halen. »Waaraan," vroeg eens in lang vervlogen dagen een Overwinnaar (1) — als wijsgeer peinzende over de hoofdoorzaken welke den ondergang van eene vroeger gevreesde Natie (afstammelinge der Hunnen) te weeg bragten — aan vier gevangen grijsaards van den vroeger zeer krijgshaftigen stam, »waaraan toch is toe te schrijven, zegt het mij, het verval en de ondergang van uw volk en van uw vorst?" (2) »Die oorzaken zijn veelvuldig en verschillend, Sire!" antwoordde een der oudsten, die onder zijne lotgenooten het meeste aanzien scheen te bezitten, »vooreerst was het de *Calumnie*, de *kwaadsprekendheid*, die de eerlijke en bekwame raadslieden van onze vorsten verwijderde en het bewind in minder goede handen vallen deed. De tweede oorzaak is de min goede toestand van het *regtswezende:* onze regtbanken boezemden geen vertrouwen in; onze regters heulden met de dieven: *Jujusti homines et fures Indicum Socii facti sunt.*" Daarbij kwam in de derde plaats *de dronkenschap* — *deinde Ebrietas* — die den geest van het volk verstompte en het ligchaam verzwakte, en eindelijk ten vierde was het de *Negotiatio* — men begon zich te veel op den handel toe te leggen. — *Omnes enim facti sunt Mercatores et alios alii deceperunt.*

Ik haal deze omstandigheid niet aan, omdat ik zou meenen, dat de opgegeven oorzaken ook op den *ouden Nederlandschen krijgshaftigen geest* van nadeeligen invloed zouden kunnen geweest zijn, en op het Nederlandsche volk toepasselijk zouden behooren te worden verklaard; integendeel, ik heb te veel achting voor ons volk, te veel eerbied voor mijne kiezers en ook voor het volk dat achter die kiezers staat. Wel geloof ik, dat de *kwaadsprekendheid*, door eene geheel vrije drukpers geschraagd en uitgebreid, veel kwaad stichten kan, en ik zou niet durven beweren, dat daardoor niet wel eens eerlijke en bekwame raadslieden van onzen Vorst verwijderd wierden. Maar, Gode zij dank, onze *regterlijke magt*, al bleef hare organisatie na vele vruchtelooze pogingen nog achterwege, ja, al mogt zij nog lang in denzelfden toestand blijven, boezemt, wat het voornaamste, de eerlijkheid der regters betreft, volledig vertrouwen in. Wel is ook, ik erken het, in ons land de *dronkenschap* een groot kwaad, maar de pogingen van afschaffings- en andere genootschappen blijven niet altijd vruchteloos, en men mag ten minste op verbetering hopen. En wat onzen *handel* aangaat, die is immers de eerlijkheid zelve, en in dat opzigt wereldberoemd: daaromtrent zijn de oude, geheel verkeerde begrippen geheel en al gewijzigd en omgekeerd; hij is veeleer de steunpilaar in den Staat; het is de handelsstand, die den meesten invloed uitoefent, dien de regering het meest ontziet, waarop men in buitengewone omstandigheden het meest zal kunnen rekenen.

Ik beaam dit; maar toch meen ik dat aan ons, als een handeldrijvend volk, een zekere karaktertrek kleeft, dien ik een gebrek zou durven noemen en waartegen men op zijne hoede moet zijn: een zeker nu en dan overdreven zelfvertrouwen (*eigenwaan* werd het onlangs genoemd), eene soort van minachting of liever mindere achting voor den krijgsmansstand, die in de maatschappij eene eervolle plaats moet bekleeden, de zucht om in vredestijd uit zuinigheid te verwaarloozen wat ons defensiewezen en onze eigene veiligheid aangaat, welligt ontstaande uit het aan den handelaar niet vreemd denkbeeld, dat men voor geld het noodige toch altijd bekomen kan, en dat geld en weêr geld de nerf van den oorlog is.

Doch hoe dit zij, ik beslis niet waaruit hij voortvloeit, ik konstateer alleen dien karaktertrek, en ik meen dat wij op dat gebrek, dat ziekteverschijnsel, hetgeen periodiek terugkeert, wel mogen letten. Onze grootste staatslieden hebben daarop reeds gewezen. *Jan de Witt* reeds zeide: »want den aard der Nederlandsche natie is zoodanig, dat zoolang zij de Noord en de Pericule niet klaar voor oogen heeft, zij niet konde worden gemoveerd, om naar behooren te vigeleren voor haar eigen securiteit." Bij eene vorige gelegenheid wees ik reeds op de *eerste* redevoering, die hier in deze Kamer werd uitgesproken door den voorzitter *Pieter Paulus*, die op datzelfde gebrek de aandacht vestigde. Zorgen wij nu ten minste, door vroegere ervaring geleerd, met dien karaktertrek voor oogen, dat, in de onzekere tijden, die wij tegemoet gaan, het nageslacht ons niet verwijten kunne hetgeen nog onlangs een geacht hoogleeraar (de heer *Vreede*) aan het voorgeslacht verweet, toen hij zeide: »Is het noodig te herinneren hoe het, ten gevolge der verwaarloozing van onze strijdkrachten en trots alle waarschuwing tegen den eigenwaan der kooplieden, de Nederlandsche republiek in den Engelsch-Amerikaanschen oorlog in 1780, na een tijdperk vol weelde en overvloed gegaan is? Wat had men niet dikwijls, verhaalt *Kluit*, gezegd en geschreven: *de Engelschen zullen 't niet doen, zij durven niet.* En wanneer een ander al eens zeide: *Ja maar als zij het doen?* zoo was het antwoord, toestemmender, wijze: *Ja, dan was men geruïneerd; maar toch, zij zullen 't niet doen!* En aan zulke loszinnigheden werd de republiek gewaagd; en, *toen het toch gebeurde*, schreeuwde men over *inaktiviteit.*" Utr. Cour. van den 30. Mei. Ik wenschte wel dat wij eens een tegenovergesteld voorbeeld voor de geschiedenis leverden! Het zou eenig in zijne soort zijn, als wij aan het buitenland een *bij tijds weltoegerust Nederland* konden vertoonen. Mij dunkt die houding zou eerbied wekken en de sympathie voor ons, die niet overal even groot is, bevestigen en doen toenemen. Ik voor mij wil in de tegenwoordige omstandigheden liever wat te veel dan te weinig doen.

Ik zal eindigen met dit dilemma. Het onweder, dat woedt, zal over ons komen of niet komen. Komt het niet, dan komen wij er, dunkt mij, goed af; wij hebben welligt wat meer geld uitgegeven dan volstrekt noodig was; maar daarvoor hebben wij dan ook leemten en gebreken hersteld, de verdedigingsmiddelen aangevuld en verbeterd, eene ongeoefende krijgsmagt beter geoefend, ons voorbereid en meer strijdvaardig gemaakt: zaken die in elk geval voor eene natie wenschelijk zijn en later te pas kunnen komen. Of het onweder trekt naar ons toe en komt over ons heen, en zullen wij dan niet, als het nemen van voorzorgen verzuimd is, over onze kortzigtigheid, achteloosheid en inaktiviteit berouw hebben en ons onze zuinigheid, onze koopmansberekening (kramersgeest noemt men het elders, meen ik) verwijten? Misschien, als het te laat was en wij door eigen schuld onze eer, onze vrijheid, onze onafhankelijkheid, onze koloniën en ons nationaal bestaan hadden verspeeld. Voor mij is, in dit *onzekere*, de keuze niet moeijelijk: ik zal voor de regeringsvoordragt stemmen.

---

(1) De fameuse CRUMM of CREM die ten tijde van KAREL DEN GROOTE leefde.

(2) Captivos *Cremus* interrogavit: unde putatis vestrum ducem et totam gentem periisse? *Suid.* voc. *Abar* en *Bulgar.*

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.